

Elméleti muzeológia
Szelekció

Szelekció

A szelekció egy bizonyos csoport vagy egy individuum kiválasztása egy összességből. Az organikus életben ez természetes folyamatként vagy tervszerűen végrehajtott módon zajlik le. Muzeológiai kontextusban szelekción az összvalóság azon tárgyainak célzott kijelölését és kiválasztását értjük, amelyek a muzealitás potenciális hordozói lehetnek.

A muzeológusnak válogatnia kell az őt körülvevő valóság gazdagságából. Egyrészt azért, hogy példaszerű képet rajzolhasson róla – ami magának a leírandó organizmusnak értékes volt –, másrészt hogy egyáltalán lehetsége nyíljon a kiválasztott dolog megőrzésére és továbbörökítésére.

Szelekció

Társadalmi érték

A muzeális szelekció teremtő folyamat, ahol a muzeológus – bár egy definiált és interszubjektív tekintetben kötött értékrendszerben – végül mégiscsak saját szubjektív választása nyomán dönt.

A muzeális objektumokat ebben az esetben nemcsak mint egy valóság eredeti elemeit szelektálják, hanem mindenekelőtt a **társadalmi értékek bizonyítékaiként és képviselőiként**

Szelekció

Valamennyi múzeumtípus számára közös motivációs értékek :

A kulturális örökség értékei, úgymint történeti-, kulturális-, erkölcsi- és hagyomány-érték. A tárgy vonatkozási tulajdonságai – relevancia és tipikalitás – révén fejeződnek ki.

A tudás értékei, úgymint forrás-, információs-, dokumentációs-, tökéletesítési-, újítási- és emlékezeti érték. A tárgy szemiotikai strukturális tulajdonságai – képzési és nevelési képesség – révén fejeződnek ki.

A szemlélet értékei, úgymint régiség-, szimbolikus-, szépség- és érzet-érték. A tárgy tanúságtevő tulajdonságai – állapot, reprezentáció és ellenérték – nyomán fejeződnek ki.

Szelekció

A muzeális szelekció tehát az értékszerkezet felépítésétől függ, és ebből következően nem mindent ragad meg, ami a szemlélet számára adott.

A muzeológia feladata, hogy lehetővé tegye a valóság ezen különleges tulajdonságának felismerését, megértését és értékelését, illetve hogy jelentésváltozásának megjelenési formáit és törvényeit kikutassa.

Szelekció

A muzealitás nem minden esetben és azonnal felismerhető. Mindig csak olyan mértékben ragadható meg, amennyiben sokrétű megismerése fokozatosan elmélyül és tökéletesedik. Ezért a megértés folyamatának kezdetén alapvető jelentőségű a forrástudományi diszciplínák szakorientált megismerés-megközelítése, mivel ezek és csakis ezek képesek biztosítani a potenciális muzeáliák primer azonosítását.

Szelekció

Azt, hogy a muzealitás lehetséges hordozóinak tekintett és előválogatott tárgyak, mint egy meghatározott társadalmi valóság reprezentánsai és bizonyítékai valóban megfelelnek a **muzeális** igénynek is, csak a teljes egészében tudományosan megismerő és értékelő muzeológiai eljárás tudja igazolni.

Szelekció

A szelekciós folyamat keretében a potenciális muzeáliák értékelése is több fokozatban történik.

A pszichológiai „első benyomás” primer, forrástudományi értékelése és elemzése megállapítja, hogy az adott tárgy az illetékes diszciplína egyedi nézőpontjából egyáltalán felmerülhet-e a muzealitás hordozójaként.

Csak ezen ismeretek alapján léphet fel a szekunder, muzeológiai értékelés. Többrétegű eljárás során ezzel vagy elvetik az eredeti felvetést vagy valóban igazolódik a tárgy muzealitása. Az, hogy ez a tárgy végül a gyűjtemény fundusába is bekerül-e, további, nem utolsósorban gyűjteményi vonatkozású döntések tárgya. Mindenesetre valamennyi addig elkészített feljegyzés, a tárgy dokumentációjának fontos elemét alkotja.

Szelekció

Eredetiség és hitelesség

A muzeális tárgynak azon tény vonatkozásában kell autentikusnak lennie, amelynek tanúbizonyságaként szolgál. Közvetlen bizonyíték csak az lehet, ami egy esemény része volt, és azzal ontológiailag megegyezik.

Azonban egy ilyen tárgy nem lehet általában a „történelem dologi tanúja”, hanem csupán egy **történeti konstrukció** eleme és bizonyítéka.

Az originalitás vagy eredetiség egyedül a tárgy tulajdonsága, ezért csak eredetének kutatása szempontjából bír jelentőséggel. A **hitelesség** ezzel szemben a tárgynak az általa reprezentált eseményhez fűződő viszonyától függ. A hitelesség, az eredetiséggel szemben nem kizárólag a tárgyból derül ki, hanem egy saját tudományos **megismerési folyamat** révén igazolható. A tárgy lehetséges múzeumi tárgyként történő azonosítása csak ennek eredménye lehet.

Szelekció

A muzeáliák kulturális rangja, vagyis az a tulajdonság, amely tárgyakat muzeáliákká változtat, annak mértékétől függ, hogy ezt a tulajdonságot a kurátorok (tudományos múzeumi dolgozók) úgy a kutatásban, mint a közvetítésben mennyiben ismerik fel és használják.

Szelekció

A szelekció során a **tárgy lényege változik meg**. Az eredeti tárgy „a valóság dokumentumává változik”, ahol a valóság ebben a primer stádiumban, bármiféle hamisítás nélkül, közvetlenül, öndokumentáció formájában mutatkozik meg.

Vasaló, 19. sz. vége

Szelekció

Szelekciós kritériumok

A muzeális szelekció kritériumai azonosak az Alois Riegl (1903) által az artefaktumokra kialakított értékkategóriákkal:

- szándékos emlék érték (lehetséges elbeszélések hordozójaként)
- történelmi érték (utalva egy adott történelmi korra/korszakra)
- régiség érték (a világ mulandóságára utalva)
- ritkaság érték
- használati érték
- művészeti érték

Szelekció

A muzeáliák csak a dokumentáció nyomán válnak teljes értékűvé. A dokumentáció csak azokat a közvetlen, hiteles információhordozókat kezeli, amelyek a szelekció nyomán dokumentumokká váltak.

A muzeális kutatás tárgyát kivétel nélkül azon összes kérdés alkotja, amely a muzeáliák tulajdonságaival és funkcióival összefüggnek.

A muzeológiai kutatás központi célja az egy bizonyos valóság tanúbizonyságaként szemlélt hiteles tárgy dokumentumtermészete.